

Првог децембра, Барак Обама, који је америчке председничке изборе добио као кандидат „промене“, најавио је свој тим за националну безбедност: министар одбране председника Џорџа Буша (Роберт Гејтс), специјални изасланик за питања безбедности Блиског истока државне секретарке Кондолизе Рајс (Џејмс Џоунс), и доајен демократског центризма (Хилари Клинтон). Неки у овоме виде политичко покриће које је Обама потребно да би америчку спољну политику покренуо у потпуно другачијем правцу након Буша. Можда је и тако. Али сумњам. Мој предосећај и моја нада је да ће Обама бити успешан председник, и то не зато што ће у потпуности променити спољну политику коју ће наследити од Буша, већ зато што ће је највећим делом наставити.

Све до пре само пар недеља био сам део те спољне политике. Као главни састављач говора за Рајсову и њен политички саветник, путовао сам са њом у 24 земље. Помогао сам у писању (и едитовању) њених примедби – опус који ценим на преко 150,000 пажљиво пробраних речи. Током четири године гледао сам како се спољна политика формира у потпуној супротности у односу на Бушов први мандат. Био је то прагматични интернационализам заснован на трајним националним интересима и идеалима земље чије је глобално лидерство још увек незамењиво, чак и када би свет постао више мултиполаран.

Нажалост, избори нису бацили много светла на то шта ово наслеђе значи за Обаму. Кампања је била двогодишњи референдум о Бушовом председниковању на коме се Обама кандидовао против карикатуре Бушовог првог мандата, а Џон Мејкејн се очајнички трудио да оде у што већу другу крајњост. Као да се прве четири године нису никада десиле.

Али пошто јесу, Обама ће наследити спољну политику која је боља него што многи схватају. Да, биће промена – највероватније према енергетској политици и према климатским променама (Богу хвала), према рату у Ираку (окончавање истог), према рату у Авганистану (поспешивање истог), и према притворској јединици у кубанском

заливу Гвантанамо (затварање, које су већ неки у Бушовој администрацији покушали да спроведу, али безуспешно). Али упркос свему томе, мало је вероватно да ће Обамина спољна политика знатно одступити од Бушове.

Узмите на пример оне три државе које је Буш једном приликом назвао „осовином зла“ – Иран, Ирак, Северна Кореја. Након промене режима у Багдаду, његова администрација се у другом мандату у потпуности посветила промени понашања Пјонгјанга и Техерана. Као резултат тога, Обама ће примити штафету у мултилатералним преговорима са Северном Корејом који су били и биће и даље фрустрирајући маратон, али извесно је да ће он наставити тамо где је Буш стао - просто зато што нема практичних алтернатива. У случају Ирана, Обама ће највероватније наставити даље са Бушовом политиком штапа и шаргарепе као средством за дипломатска решења – трећа опција између прећутног пристајања на понашање Ирана или напада на Иран да би се оно променило. Да би имала боље шансе за успех, ова политика ће захтевати веће прутове и слађе шаргарепице, при чему мислим и на директно деловање које је Обама заговарао. А ако и то не успе, Обама ће морати да одмери своје опције – а ниједна, како он тврди, није искључена.

Што се Ирака тиче, Обама ће наследити рат који ће највећим делом сами Ирачани окончати за њега. Ритам и димензије смањивања америчких трупа могу бити предмет узавреле дебате, али мало је оних у Багдаду или Вашингтону који ће оспоравати чињеницу да је такво повлачење сада примерено. Овај напор да се оконча рат у Ираку омогућио би Обама да покуша да спасе рат у Авганистану, користећи се лекцијама проистеклим из ударне стратегије којој се противио у Ираку.

Изазов за Обаму ће бити да увеже одуговлачење финала у Ираку са ширим приступом на Блиском Истоку. Али и у том случају мало је шансе за приступ другачији од Бушовог: подршка независном Либану; покушаји да се изнуди одговорно понашање од Сирије; и сарадња у области безбедности са сунитско-арапским режимима који можда не љубе слободу, али дефинитивно мрзе оно што Иран и Ал-каида раде блискоисточном региону.

Други елемент ове Обамине стратегије је да настави Бушов рад на мировном процесу на Блиском Истоку. Права спознаја која се десила током Бушовог првог мандата је та да је израелско-палестински сукоб био већи од „пограничне размирице“, како га је Бил Клинтон претходно био формулисао. Бушов аргумент је да је за мир потребна успешна палестинска држава и економија. Али политика током првог мандата се свела на то да се Палестинцима прича да прво среде своје двориште, а да ће онда САД почети

разговор о окончању израелске окупације. Тек у другом мандату су оба напора била истовремено спровођена. И управо стога ће Обама наследити мировни процес на Блиском Истоку који ће коначно складно тећи обема тракама: изградња државе паралелно са грађењем мира.

Подједнако је важно то што ће Обама наћи један промењени Блиски Исток, где су слобода, могућности и чежња за достојанством у раном цвату и то више нико не може да контролише, па ни Вашингтон. Нешто ми говори да вођа Демократске партије неће одустати од пружања подршке демократији, и путем институција и путем избора. Обама ће можда препаковати Бушову лоше брендирану 'агенду слободе' – можда ће је проширити, како неки саветници наговештавају, на 'агенду достојанства' – али основни приступ ће се наставити.

Исто тако ће бити мало промена на питањима глобалне велике стратегије. Један од рефрена који се понављао током кампање био је: поново изградити покидане везе са америчким савезницима. Али ове везе су већ регенерисане највећим делом – у Азији, Европи и Латинској Америци. Наравно да Обама може даље побољшавати ове односе, посебно у правцу конкретног деловања у вези са климатским променама. Али други изазов би могао да буде управљање пренадуваним балонима очекивања од његовог председавања, који би врло скоро могли да почну са пуцањем по престоницама савезничких земаља.

Буш такође Обама оставља у аманет реалистичну стратегију за управљање уздизањем великих сила. Тиме што је Кину, Индију, Јапан, Бразил и друге натерала да постану одговорни чиниоци у светском поретку, Бушова администрација је показала да 'уздизање осталих' не мора да буде синоним за пад Америке. У ствари, све то може да увећа утицај САД. У Азији, најдинамичнијем делу света, САД сада има боље односе са сваком од највећих сила понаособ него што их оне саме имају међусобно. Свака држава би желела да се огради жицом од других, а пожељан партнер свима је Вашингтон. Обамин задатак ће бити да настави са тим да приморава ове силе у настајању да преузму свој део терета у управљању новим сетом глобалних изазова, какве ниједна држава, па ни САД, не може сама да превлада.

Астериск овде није толико код успона Кине (мада је то питање још увек отворено) колико је код поновног појављивања Русије. И у случају Русије Обама ће такође наследити стратегију са којом ће највероватније наставити, просто зато што бољих алтернатива нема. Њен циљ није ни изолација Русије (што је немогуће) нити да се Русији да бланко дозвола какву би она желела за наступ на свом старом империјалном

плесном подијуму (што је такође немогуће). Пре би се рекло да ова политика тежи ка уравнотежавању сарадње са Русијом по питању многих заједничких интереса, а у духу конкуренције тамо где се интереси разилазе. Можда је било могуће боље поставити ову равнотежу по питању Косова или одбрамбеног ракетног штита, али ово не би значило потребу за новом политиком, већ само рекалибрацију актуелне. А ако ништа друго, рат у Грузији је показао да ако САД желе да Русија буде одговорни чинилац, неће бити довољно само је охрабривати у томе.

Врло је вероватно да ће постојати и велики степен континуитета у борби против Ал-Каиде. Постоји консензус сада о томе да је превентивно деловање потребно у борби против тероризма; сам Обама га је заговарао. Али у Бушовом другом мандату, администрација се усагласила по питању нове мантре: „Не можемо убијањем крчити пут ка победи“ - сада кључно правило у стратегији борбе против тероризма. Фокус је постало не само борити се против терориста, већ и градити услове за безбедност, нове прилике и правду у друштвима које терористи желе да радикализују. Чак је постало прихватљиво да би САД могле и да се помире са неким терористима, као што је то био случај у Ираку, а за шта се неки сада залажу по питању Авганистана. Обама највероватније – и с правом – неће о томе говорити као о „рату против тероризма“, што је био један од организујућих принципа спољне политике САД, али то не значи да се он неће поставити према тероризму на сличан начин.

Та стратегија зависи, и са овим се на концу сложила и Бушова администрација, од уважавања изградње нације као националног интереса. Сада постоји консензус око тога да САД могу подједнако бити угрожене од стране слабих и неуспелих држава, исто као и од оних јаких и агресивних. Изазов за Обаму ће бити да настави са напорима Бушове администрације да на изградњи нације примарно учествују цивили – што значи демилитаризовати америчку спољну политику тиме што би се пробало да се спречи да државе уопште постану слабе. Овај напор захтева трансформацију институција 'меке моћи' САД – циљ некадашњег државног секретара Колина Пауела, а онда и секретарке Рајс, и коначно Гејтсов, који су од тога направили свој лични крсташки рат. Обама ће наследити почетак свега: увећано дипломатско тело, рудиментарне цивилне експедицијске снаге, и помоћ извана која је већа него икада још од времена Маршаловог плана – и чини се да је спреман да даље понесе бакљу.

Прагматични интернационализам који ће Буш пренети Обама је највећим делом дефинисан променама до којих је дошло у последње четири године. А то је разлог због кога би могло да се испостави више континуитета између Бушовог другог мандата и Обаминог првог, него између два Бушова мандата. Оваква спољна политика је драгоценост наследство. И ако Обама успе да прве године свог мандата не потроши гонећи промену зарад промене – у простом покушају да се разликује од свог

претходника, налик оном што су Клинтон и Буш сувише често радили – он би могао да оствари основе новог двостраначког консензуса по питању спољне политике.

Обама можда ово разуме, али демократска и републиканска партија, плашим се, неће разумети. Они се претварају да се други мандат у спољној политици Буша никада није ни догодио. У најгорем случају, демократе би могли кочоперно засести на власт испуњени идејом о сопственој исправности, са веровањем да су њихови претходници били балвани који су све упропастили и сада је ово прилика да се све уради на другачији начин. Републиканци би, пак, могли себе уљуљкивати лажима о томе да су изгубили изборе зато што је Буш напустио праву конзервативну спољну политику – да је његов други мандат био у целини капитулација пред пругастим панталонама у Стејт Департменту.

Једна ствар због које ми је жао у вези са мојим радом у Стејт Департменту је то што нисмо успели да убедимо Американце да је Бушов прагматични интернационализам у себи садржао полазне основе за снажно, одрживо глобално лидерство за 21. век – и да је, као такав, он носио потенцијал да залечи неке од горких подела у вези са улогом Америке у свету, а које су загорчавале живот овој земљи још од свршетка Хладног рата. Надам се да ће Обама не само наставити ову спољну политику, него и консолидовати је и проширити подршку за њу међу самим Американцима. Ако буде био у стању да то уради, то ће бити промена у коју ћу ја моћи искрено да верујем.

Christian Brose је старији уредник у Foreign Policy. Био је на месту главног писца говора и политичког саветника за државну секретарку Кондолизу Рајс од 2005. до 2008. године, од 2004. до 2005. био је писац говора за претходног државног секретара Колина Пауела.